

vno spoznati in ovrednotiti razlike turističnega potenciala med slovenskimi pokrajinami. In prav v tem je neprecenljivo bogastvo zbirke "Slovenija total", ki skuša z različnih vidikov prikazati slovenske pokrajine in njihove turistične zanimivosti in privlačnosti.

Milan Natek

Iz tuje geografske literature

Slowenische Steiermark.

Verdrängte Minderheit in Österreichs Südosten

(Slovenska Štajerska. Odrinjena manjšina na avstrijskem jugovzhodu), Zur Kunde Südosteuropas Band II/23, 1997, Böhlau Verlag, Wien, uredil Christian Stenner

Manjšinska knjižnica je letos bogatejša za še eno pridobitev. Znana založba Böhlau je izdala zbornik z zgornjim naslovom, ki ga je uredil C. Stenner, prispevki v njem pa so rezultat večletnih prizadevanj predvsem avstrijskih in slovenskih avtorjev za znanstveno osvetlitev vprašanja štajerskih Slovencev. Na 433 straneh se zvrsti 15 prispevkov, ki iz različnih zornih kotov opredeljujejo problematiko te maloštevilne slovenske manjšine. Zbornik vsebuje še seznam literature o štajerskih Slovencih ter kratko predstavitev avtorjev.

Naslov zbornika je izzivalen, saj govori o "slovenski Štajerski", obravnava pa avstrijsko Štajersko. Govori torej o deželi in ne o njenih prebivalcih. Slednje pojasnjuje v podnaslovu. Vsebinsko je na nek način razločneje opredelil M. Trummer v prvem prispevku, ko navaja vrsto primerov slovenskih krajevnih, ledinskih in vodnih imen, imen kmetij ter priimkov; v tem oziru je smiselno govoriti o "slovenskem" značaju južnega dela te avstrijske zvezne dežele. M. Križman podrobneje opisuje jezik štajerskih Slovencev, za katerega so značilni številni prehodi — interference, vsebnost izposojenk iz nemščine ter iz prekmurskega narečja kot posledica živahne selitvene dinamike. V splošnem se je jezikovna struktura v 19. in v 20. stoletju močno, marsikje celo radikalno spremenila, vselej pa v škodo slovenske skupnosti, kot ugotavlja Matjaž Klemenčič. Zgodovinski razvoj štajerskim Slovencem ni prizanašal. Štajerska Slovenka A. Zemljič - Haberl podaja v svojem prvem prispevku slike iz verskega življenja petih slovenskih vasi v Radgonskem kotu, kjer so po cerkvi vedno razpoznavne tudi narodnostne in jezikovne razmere; drugod v javnosti slovenščine preprosto ni bilo in še celo v cerkvah je bilo na tem območju kaj skromno. V drugem prispevku se loteva malo znane teme slovenskega zgodovinskega namreč medetničnih odnosov v času bojev za severno mejo na štajerskem

sektorju. C. Promitzer analizira asimilacijska prizadevanja avstrijskih oblasti, ki so imela zlasti po letu 1920 značaj državne ideologije. Isti avtor je v sodelovanju z M. Petrowitschem podal vprašanje Slovencev v Gradcu, kjer so vedno živeli, a bili redkokdaj opaženi, seveda tudi po zaslugi države. J. Moser razpravlja o identiteti obmejnega slovenskega prebivalstva, za katerega naj bi bila značilna razklanost med državno pripadnostjo in etničnimi (jezikovnimi) značilnostmi. Še odločneje seže v to problematiko R. Minnich. T. Priestly seže v tematiko politične manipulacije z manjšinami v Avstriji in na Madžarskem. Manipulacija je mogoča na treh ravneh: na državni (notranjepolitično vprašanje), meddržavni (dvostranski odnosi) in mednarodni (kjer se problemi navadno prikrivajo). Vprašanju pravnega varstva manjšin se pridružuje tudi R. Unkart, ko se retorično sprašuje, ali so štajerski Slovenci lastna narodna skupnost (manjšina), in sicer glede na dosedanje pravne podlage (npr. 7. člen avstrijske državne pogodbe) ter primerjalno z ostalimi manjšinskimi skupnostmi v Avstriji. V izredno zanimivem prispevku V. Klemenčič razmišlja o možnostih etničnega preživetja maloštevilnih narodnih manjšin. Štajerske Slovence obravnava kot element obmejnega prostora in kot možni dejavnik pospešenega čezmejnega sodelovanja. Žal sedanja stopnja varovanosti manjšine tej ne omogoča prevzemanja posredniške vloge, kot jo imajo npr. koroški Slovenci ali Slovenci na Goriškem in Tržaškem. Vprašanje vloge manjšine pomeni enega od temeljnih vprašanj oz. Pogojev etničnega preživetja. B. Lang podaja usodo pripadnikov manjšin v njihovem prizadevanju za etnični obstoj sredi večinskega prebivalstva. Zbornik zaključujeta prispevka W. Gombocza in J. Prelog, ki sta v prvi vrst pričevanji o preteklosti in sedanjosti. Prvi je izredno kritičen, na nekaterih mestih celo izzivalen, druga pa podaja kronologijo asimilacije, kot jo je mogoče opazovati v vsakdanjem življenju.

Zbornik je že tretje delo o Štajerskih Slovencih po letu 1991, kar priča o izrednem zanimanju za to maloštevilno manjšino. Ob tem ne kaže prezreti ozadja, v katerem je omenjeno delo nastajalo. Na več mestih se je ureditev pravnega položaja in dejanske pomoči štajerskim Slovencem ponujala v zameno za priznanje t.i. "nemške manjšine" v Sloveniji. S tem prehaja urejanje manjšinskih vprašanj v tisto fazo, ki jo je T. Priestly tako dobro nakazal v svojem prispevku o manipulacijah z manjšinami. Na koncu vselej odloča politika.

Jernej Zupančič

Novejša hrvaška geografska periodika

Priznana strokovna plodnost hrvaških geografov se je pokazala tudi po najnovejših političnih spremembah. Kaj hitro so se odzvali potrebam in izdali vrsto publikacij: *Aggression against Croatia* (1993), *Croatia — a New European State* (1991), *Hrvatska između rata i samostalnosti* (1991), *Političko geografska i demografska pitanja Hrvatske* (1991).